

Ordu və cəmiyyət

“Cocuq Mərcanlıya qayıdış Şuşaya, Qarabağa qayıdışın başlanğıcıdır”

- Bir vaxtlar "Kiçik Paris", "Qafqazın sənət məbədi", "Azərbaycan musiqisinin beşiyi", "Zaqafqaziyanın konservatoriyası" adlandırılan, bir sıra görkəmli xadimləri yetirən, Azərbaycanın tarixi mədəniyyət mərkəzi və Qarabağın tacı olan Şuşa şəhəri Ermənistan silahlı qüvvələrinin işğalı altındadır. Artıq bu işğaldan 25 il keçir. Hər bir azərbaycanlı Şuşa, Qarabağ həsrətilə yaşayır. Bayram müəllim, ən əvvəl Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin tənzimlənməsi istiqamətində Azərbaycanın qətiyyətli mövqeyindən və atılan addımlardan danışmağınızı xahiş edirəm.

- Hələ Sovet dönməsində Şuşanı abidələr şəhəri adlandıran ümummilli liderimiz Heydər Əliyev onun Azərbaycan üçün müstəsna əhəmiyyətini yüksək qiymətləndirərək bildirdi ki, Şuşasız Qarabağ, Qarabağsız isə, ümumiyyətlə, Azərbaycan yoxdur. Ulu Öndər deyirdi ki, Şuşa həqiqətən bir şəhər kimi, eyni zamanda vahid bir muzey - Azərbaycan xalqının tarixinin, mədəniyyətinin, elminin böyük bir hissəsinin əks etdirən muzeydir. Bu gün bu muzey erməni vandallarının tapdığı altındadır. Biz bilirik ki, xalqımızın mədəni sərəvərləri olan abidələrimizin dağıdılması və talan edilməsi "Silahlı münaqişə baş verdikdə mədəni dəyərlərin qorunması haqqında" 1954-cü il Haaqa, "Ümumdünya mədəni və təbii irsin mühafizəsi haqqında" YUNESKO-nun 1972-ci il konvensiyalarına ziddir.

Möhtərəm Prezident İlham Əliyevin xüsusi həssaslıqla yanaşdığı ən mühüm məsələ ölkəmizin ərazi bütövlüyünün bərpasıdır. Doğma ocaqlarından didərgin düşmüş məcburi köçkün soydaşlarımızın bütün qayğıları, problemləri Azərbaycan dövlətinin və Prezident cənab İlham Əliyevin gündəlik probleminə çevrilib. Onun Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq-Qarabağ münaqişəsinə dair mövqeyi qəti və dəyişməzdir. Dövlətimizin başçısı dünyanın ən yüksək kürsülərindən dəfələrlə bəyan edib ki, bu münaqişə yalnız və yalnız Azərbaycanın ərazi bütövlüyü, beynəlxalq hüquq normaları çərçivəsində həll olunmalıdır.

Azərbaycan diplomatiyası bu illər ərzində öz fəaliyyətini daha da gücləndirərək BMT, ATƏT, Avropa Şurası, NATO, İslam Konfransı Təşkilatı və digər beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində ölkəmizin ərazi bütövlüyünü müdafiə edən, Ermənistanın təcavüzkar siyasətini pisləyən bir çox qətnəmələr, qərarlar qəbul edilməsinə nail olub. Dövlətimizin başçısı iştirak etdiyi bütün

Rubrikamızın qonağı Şuşa rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı, Azərbaycan Respublikası Dağlıq Qarabağ Bölgəsinin Azərbaycanlı İcması idarə heyətinin sədri - icmanın rəhbəri, Əsir və itkin düşmüş, girov götürülmüş vətəndaşlarla əlaqədar Dövlət Komissiyasının üzvü Bayram Səfərovdur. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin sərəncamı ilə 17 mart 2016-cı ildə "Şöhrət" ordeni ilə təltif edilib.

beynəlxalq tədbirlərdə Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı ölkənin mövqeyini və siyasi xəttini qətiyyətlə ifadə edərək bildirir ki, Dağlıq Qarabağın azərbaycanlı əhalisi ora, o cümlədən, Şuşaya qayıtdıqdan sonra status məsələsi müzakirə oluna bilər. Heç şübhəsiz ki, bütün bunlar Azərbaycanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində həllini tapmalıdır.

- **Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Cəbrayıl rayonunun Cocuq Mərcanlı kəndinin bərpası ilə bağlı tədbirlər haqqında 2017-ci il 24 yanvar tarixli sərəncamı xalqımızda böyük ruh yüksəkliyi yaratdı. Bayram müəllim, bir şuşalı kimi, qarabağlı kimi bu sərəncamın doğurduğu sevinc hissini necə ifadə edərdiniz?**

- Tam əminliklə deyə bilərim ki, Prezidentin məlum sərəncamı Böyük Qayıdışa bir işarədir. Bu sərəncam tək cəbrayılıların deyil, bütün Azərbaycan xalqının üyündən xəbər verdi. Cocuq Mərcanlıya qayıdış, Şuşaya, Qarabağa qayıdışın başlanğıcıdır.

- **Şuşanı tez-tez xatırlayırsınız?**

- Bu 25 il ərzində o gün olmaz ki, mən Şuşanı xatırlamayım. Hər günüm Şuşa həsrətində keçir. Hər gün əzizlərimin məzarını ziyarət etmək istəyi ilə yaşayıram. Demək olar ki, xeyallar hər gün mənə Şuşanın qədim küçələrinə, daşlarına çəkib aparır. Şuşanın hər qayasına, daşına bağlıyam.

- **Tarixdən bəllidir ki, Şuşa qalası əsası qoyulduğu gündən üç dəfə erməni daşnaklarının hücumlarına sinə gərib, qanlı döyüşlərin şahidi olub. Şuşa şəhəri 1905-1907-ci, 1918-1920-ci illərdə erməni vandalları tərəfindən yandırılıb və dağıdılıb. Ona görə də 1988-1992-ci illərdə Şuşanın başı üzərini qara buludlar alanda bütün Azərbaycan xalqı bu qədim tarixi diyarda baş və rənlərdən narahat idi...**

- Çünki Şuşa təkə şuşalıların Vətəni deyil, xalqını, torpağını sevən bütün dünya azərbaycanlılarının Vətənidir. Hər daşı, hər qarış torpağı xalqımızın həyatında baş vermiş bir çox tarixi hadisələrin şahidi olan, təbiətin bəxş etdiyi canlı bir muzeyi xatırladan bu şəhər görənləri valeh edər. Şuşanın işğalı həm də bütün xalqımızın mədəniyyətinə vurulmuş ağır bir zərbə oldu. 1988-1992-ci illərdə Dağlıq Qarabağın Azərbaycan kəndlərinin təminatı mənə həvalə olunmuşdu. O zaman Şuşa rayon İstehlak Cəmiyyəti idarə heyətinin sədri vəzifəsində çalışırdım. Mənə verilən tapşırıqları yüksək səviyyədə yerinə yetirməyə çalışırdım. Tankla, BTR-lə, vertalyotla ərzaqları əhaliyə çatdırırdıq. Həmin vaxtlarda yollar çox təhlükəli olurdu. Erməni silahlı dəstələri maşınları atəşə tutur, yolları kəsirdilər. O günlər çox ağır günlər idi... Hətta Dağlıq Qarabağa yaxın olan rayonlarımızın - Laçının, Kəlbəcərin, Füzulinin bezi kəndlərinin ərzaqla təmin olunmasında əlimizdən gələn köməyi əsirgəmərdik. Şuşa uğrunda sonadək döyüşlər getdi. Qarabağımızın tacı olan qədim Şuşa şəhəri üçüncü dəfə 8 may 1992-ci ildə Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal edildi. Torpaqlarımızın azadlığı uğrunda rayonumuzdan 195 nəfər şəhid, 165 nəfər əlil olub. 58 nəfər isə itkin düşüb. 4 nəfər Milli Qəhrəman adına layiq görülüb.

- **Şuşadan, Dağlıq Qarabağdan köçkün düşən insanlara dövlət qayğısı barədə nə demək istərdiz?**

- Dağlıq Qarabağın bütün azərbaycanlı əhalisi də başqa soydaşlarımız kimi yüksək dövlət qayğısı ilə əhatə olunub. Hazırda Şuşa rayon İcra Hakimiyyətinin yerləşdiyi bina möhtərəm Prezidentimiz tərəfindən Dağlıq Qarabağın əhalisinə qarargah kimi verilib. Bu gün məcburi köçkün kimi respublikamızın 60 şəhər və rayonunda məskunlaşmış şuşalıların sayı 33 mindir. 1992-ci

ildə isə 22 min olub. Dağlıq Qarabağın azərbaycanlı əhalisinin sayı isə 85-90 mindir. 1990-cı ildə təxminən 50 min olub. Bu onu göstərir ki, əhalinin artımı yüksəkdir. 2007-ci il mayın 4-də Sabunçu rayonunun Ramana qəsəbəsində "Zuğulba" sanatoriyasında müvəqqəti məskunlaşmış 450 şuşalı məcburi köçkün ailəsi üçün yeni qəsəbə salınıb. Köçkün əhali üçün həmin qəsəbədə orta məktəb, musiqi məktəbi, tibb məntəqəsi, poçt, inzibati bina tikilib. İcma rəhbəri kimi deyə bilərəm ki, əhalimizin tək arzusu Şuşaya, Dağlıq Qarabağa qayıtmaqdır. Azərbaycan bütün azərbaycanlıların Vətənidir. Lakin hər bir insan doğulub boya-başa çatdığı torpağa, elə-oba-ya can atır. Ana Vətən oradan başlayır. Biz əminik ki, Şuşamıza, Qarabağımıza qayıdış öz ata-baba torpaqlarımızda yenidən qurub yaradacağıq. Laçın, Kəlbəcər, Qubadlı, Ağdam, Füzuli, Cəbrayıl, Zəngilan Azərbaycanımızın cənnət-məkan ərəzilərindədir. O yerləri necə unutmaq olar? Heç bir vaxt...

Bu gün bizim rayonda hərbi peşəsinə pıylənmək istəyən bilikli və fiziki hazırlıqlı gənclərin sayı çoxdur. Onlar Vətənin müdafiəsi və torpaqlarımızın azadlığı naminə hərbi peşəsinə daha çox üstünlük verirlər. Baxın, fəxr edilsin, belə vətənpərvər nəsil yetişir.

- **Doğma Azərbaycanımızın füsunkar təbiətli, mədəniyyətimizin beşiyi Şuşa şəhəri tarixin ağır işğal səhifələrini yaşayır. Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti xanım Mehriban Əliyeva bildirib: "Nə qədər ki, Şuşa erməni qoşunlarının işğalı altındadır, hər birimiz şuşalıyıq."**

- Doğrudan da, belədir. Bu o deməkdir ki, milli-mənəvi dəyərlərimizi qoruyub saxlamalı, tariximizi yaşatmalıyıq. Şuşanın, Qarabağın adət və ənənələri xalqımız tərəfindən yaşadılır. 2013-cü il mayın 9-da Macarıstanın Döndöş şəhərinin Şuşa şəhəri ilə qar-

daşlaşması haqqında birgə Bəyannamə imzalanması buna əyani sübutdur.

- **Ötən ilin aprelinde ordu muzun keçirdiyi əks-həmlə əməliyyatlarının əhəmiyyəti barədə nə deyə bilərsiniz?**

- Aprel döyüşləri gedən vaxtda bütün xalq ayağa qalxıb səfərbər olundu və Azərbaycan Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı cənab İlham Əliyevin ətəfində bir yumruq tək birləşdi. Həmin ərəfədə 50-yə yaxın yetkinlik yaşına çatmayan gənc döyüşə getmək üçün mənə müraciət etmişdi. Bu o deməkdir ki, gənc nəsil vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə alır və torpaqlarımızın düşmən işğalında olması ilə heç bir zaman barışmayacaq. Onlar torpaqlarımızın azadlığı uğrunda döyüşlərə getməyə hər an hazır idilər. Aprel döyüşləri gedən zaman respublikamızın şəhər və rayonlarından da yüzlərlə, minlərlə gənc, o cümlədən Qarabağ müharibəsi veteranları cəbhəyə getmək üçün lazımı qurumlara müraciət etmişdi.

Bu gün Azərbaycan Prezidentinin orduya diqqət və qayğısı göz önündədir. Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin tapşırıq və göstərişləri orduda Müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənov tərəfindən yüksək səviyyədə həyata keçirilir. Azərbaycan Ordusu dünya standartlarına uyğun tam şəkildə formalaşmış müasir və hazırlıqlı ordudur. Aprel döyüşləri bir daha göstərdi ki, ordumuz düşmən işğalında olan torpaqlarımızı azad etməyə qadirdir. Aparılan sülh danışıqları nəticəsiz qalarsa, o zaman Azərbaycan əsgəri öz sözünü deyəcək. Necə ki, Azərbaycan əsgəri aprel döyüşlərində "məğlub edilməz" Ermənistan ordusunun mifini bir andaca darıma- dağın etdi. Ermənistan qoşunları Azərbaycanın işğal olunmuş ərəzilərindən qeyd-şərtsiz çıxarılmalıdır.

- **Bayram müəllim, söhbətimizi ənənəvi sualla bitirmək istəyirəm: ordumuzun əsgər və zabitlərinə arzu və istəkləriniz.**

- Qarşıdan xalqımızın ən əziz bayramı olan Novruz gəlir. Bu bayram münasibətilə Silahlı Qüvvələrimizin bütün şəxsi heyətini təbrik edir, onlara cansağlığı, müqəddəs vəzifələrində uğurlar arzulayıram. O gün olsun ki, Şuşada, Cıdır düzündə... Novruz tonqalları çatılsın, birlikdə Böyük Qələbəmizi qeyd edək.

- **Maraqlı müsahibəyə görə çox sağ olun.**

Söhbəti apardı:
Lalə HÜSEYNOVA,
"Azərbaycan Ordusu"